
Domeinnaamrechten en ‘overdracht’, ‘verpanding’ en ‘beslag’ – het is niet wat het lijkt

Nr. 2

J.W.A. Biemans¹

Blijkens de website van SIDN is overdracht en verpanding van en beslag op domeinnaamrechten mogelijk. Ook in de rechtspraak wordt aangenomen dat dit mogelijk is. De literatuur zoekt al geruime tijd naar een dogmatische onderbouwing hiervoor, maar dit heeft tot dusverre nog geen bevredigende resultaten opgeleverd. In deze bijdrage wordt een antwoord gegeven op de vraag of de overdracht en de verpanding van domeinnaamrechten alsmede het beslag daarop mogelijk is, en zo ja, op welke wijze dat gebeurt. Van een overdracht in de zin van art. 3:84 lid 1 BW of van contractsoverneming in de zin van art. 6:159 BW is geen sprake. Met betrekking tot de verpanding van en het beslag op domeinnaamrechten moet worden geconstateerd dat de executie van domeinnaamrechten en de rechtsgevolgen van verpanding en beslag zoals door SIDN op haar website vermeld, niet te herleiden zijn tot een bestaande wettelijke regeling van pand respectievelijk beslag. Een wettelijke grondslag voor de inmiddels gegroeide praktijk van verpanding en verhaalsbeslag derhalve bestaat niet. Hier ligt een taak voor de Wetgever.

1. Inleiding

Over het rechtskarakter van het recht op een domeinnaam is in de literatuur al het enige geschreven.² Dit geldt ook voor de vraag of een domeinnaamrecht vatbaar is voor overdracht, verpanding en beslag. Het antwoord hierop is nog niet geheel duidelijk. Uit de rechtspraak blijkt dat domeinnamen al verpand worden, en dat op domeinnamen ook beslag wordt gelegd.³ Ook uit de website van de SIDN lijkt te volgen dat domeinnamen kunnen worden overgenomen en verpand, en dat op domeinnamen beslag kan worden gelegd.⁴ In de literatuur wordt al sinds 2000 gezocht naar een dogmatische onderbouwing van de overdracht en de verpanding van en het beslag op domeinnaamrechten. Tot dusverre is daar naar mijn mening nog geen bevredigend antwoord op gegeven.⁵ In deze bijdrage wordt getracht een antwoord te geven op de vraag of de overdracht en de verpanding van domeinnaamrechten

alsmede het beslag daarop mogelijk is, en zo ja, op welke wijze dat gebeurt. Voordat aan deze vragen wordt toegekomen, wordt ter inleiding eerst nader ingegaan op het recht op domeinnaam zelf.⁶

2. Het recht op een domeinnaam

Voor de duiding van het rechtskarakter van domeinnamen en domeinnaamrechten is van belang dat het internet als zodanig geen rechthebbende kent.⁷ Het internet is een systeem dat bestaat bij de gratie van een hoeveelheid verbindingen waardoor de gebruikers van het World Wide Web toegang hebben tot elkaars documenten en webpagina's, en zo gegevens kunnen uitwisselen. Anders dan bij merken of handelsnamen, maar net als bij telefoonnummers, kan slechts één persoon een domeinnaam gebruiken, kan dus slechts één persoon de houder van een bepaalde domeinnaam zijn.⁸ Wie een bepaalde domeinnaam

1 Medewerker, Onderzoekcentrum Onderneming & Recht en Vaksectie Burgerlijk recht, Radboud Universiteit Nijmegen.

2 Zie over het domeinnaamrecht o.a. de literatuurlijst onderaan deze bijdrage, die tevens dient als lijst van de verkort aangehaalde literatuur.

3 Zie o.a. <www.domjur.nl> voor rechtspraak betreffende domeinnaamrechten, waaronder het beslag op een recht op domeinnaam.

4 Zie voor overneming en verpanding <www.sidn.nl>, onder 'nl-domeinnamen', vervolgens onder 'mutaties' en dan onder 'wijziging houder' respectievelijk verpanding abonnement'. Zie voor beslag <www.sidn.nl> onder 'service', vervolgens onder 'Geschillen en klachten' en dan onder 'beslag' en 'bevrozing'.

5 Een uitzondering is de analyse van Sniijders van de 'overdracht' van een domeinnaamrecht, die echter van een inmiddels verouderd reglement van SIDN uitgaat, in Sniijders 2002.

6 Rechtsvergelijking blijft verder buiten beschouwing. Het Europese Hof van de Rechten van de Mens (EHRM) heeft beslist dat het domeinnaamrecht als 'possessions' in de zin van art. 1 Eerste Protocol (EP) van het Europees Verdrag van de Rechten van de

Mens (EVRM) moet worden beschouwd, met dien verstande dat van overheidswege beperkingen kunnen worden opgelegd aan het gebruik van domeinnaamrechten, met name als het gebruik daarvan strijdig is met de merkenrechten van anderen. Zie EHRM 18 september 2007, Paeffgen GmbH/Germany, nr. 25379/04, 21688/05, 21722/05 en 21770/05. De domeinnaamhouder kon daarom worden gedwongen om bepaalde domeinnamen te gebruiken en zijn registratie te beëindigen. Dergelijke maatregelen hebben naar mijn mening minder betrekking op het gebruik van 'property' (art. 1 derde zin EP, EVRM), als wel op de (de facto) ontneming daarvan (art. 1 tweede zin EP, EVRM). Zie over de uitspraak van het EHRM onder meer Th. Revet, 'Propriété et droits réels' (Chroniques), *Revue trimestrielle de droit civil* 2008, p. 503-507 met verdere literatuurverwijzingen voor het Franse recht.

7 Zie ook Reeskamp 2000, p. 276; Chavannes 2000, p. 333, l.k.; Sniijders 2002, p. 49.

8 Om die reden is de domeinnaam door Reeskamp ook wel vergeleken met een parkeerplaats, zie Reeskamp 2000, p. 277.

mag gebruiken, wordt per 'toplevel' (zoals .com, .nl, .edu) steeds door een instantie bepaald.⁹ In deze bijdrage beperk ik mij tot het toplevel .nl. De domeinnamen met het toplevel .nl worden toegekend door de Stichting Internet Domeinregistratie Nederland (hierna: SIDN).

Op de website van SIDN staat beschreven wat een persoon moet doen, wil hij een bepaalde domeinnaam gebruiken. Hij dient bij SIDN een aanvraag in te dienen. SIDN kan de aanvraag om verschillende redenen weigeren, bijvoorbeeld omdat een domeinnaam al vergeven is, omdat maatschappelijke redenen bestaan voor weigering of omdat een specifieke (rechts)persoon in het verleden zijn verplichtingen jegens SIDN niet is nagekomen. Wordt de aanvraag gehonoreerd, dan gaat de domeinnaamhouder een overeenkomst aan, waarop de 'Algemene voorwaarden voor .nl-domeinnaamhouders' (hierna: de algemene voorwaarden of AV)¹⁰ van SIDN van toepassing zijn.¹¹ Deze algemene voorwaarden (voorheen: het 'Reglement voor registratie van internet domeinnamen'; hierna: het reglement) zijn overigens aan verandering onderhevig. Het is daarom mogelijk dat de beschrijving in deze bijdrage afwijkt van die van andere auteurs in eerdere bijdragen.¹²

Uit art. 6 lid 1 AV blijkt dat de domeinnaamhouder een vergoeding verschuldigd is voor de looptijd van het abonnement, bijvoorbeeld een jaar. Wordt de vergoeding niet betaald, dan mag SIDN het abonnement opschorten (art. 6 lid 2 AV) en uiteindelijk beëindigen (art. 16 lid 1 sub f AV). Uit art. 16 lid 1 AV blijkt dat meer gronden voor beëindiging bestaan, bijvoorbeeld als een verpand of beslagen abonnement wordt uitgewonnen. Door beëindiging kan de domeinnaamhouder niet langer gebruik maken van 'zijn' domeinnaam (vgl. art. 16 lid 4 AV). Uit de algemene voorwaarden blijkt dat op de domeinnaamhouder nog andere verplichtingen rusten, zoals de verplichting tot het vergoeden van eventuele schade die SIDN heeft geleden of kosten die SIDN heeft moeten maken omdat de domeinnaam door het gebruik van de domein-

naam onrechtmatig heeft gehandeld jegens derden (art. 8 AV).

Zolang de domeinnaamhouder zijn vergoeding betaalt, heeft hij een exclusief recht om de domeinnaam te gebruiken. Hoewel hij een 'relatief' recht heeft jegens de SIDN, is het recht wel een exclusief recht, omdat alleen de domeinnaamhouder jegens SIDN het recht heeft om de specifieke domeinnaam te gebruiken, en dat derden derhalve dit recht niet mogen uitoefenen. Dit exclusieve recht is vergelijkbaar met het recht van een huurder die een appartement huurt en op grond van de huurovereenkomst als enige gerechtigd is om het appartement te gebruiken; alleen de huurder mag het appartement gebruiken, niet derden. Anders dan bij de huur van een appartement, waar de verhuurder (in de regel) de *eigenaar* is van de onroerende zaak (of het appartementsrecht),¹³ is de SIDN, zoals hiervoor opgemerkt, geen rechthebbende van de domeinnamen waarvan zij het gebruik mag toekennen aan domeinnaamhouders. Omdat een domeinnaam zelf geen vermogensrecht is, maar alleen een naam of een nummer,¹⁴ kan de overeenkomst tussen SIDN en de domeinnaamhouder (op grond van art. 7:201 lid 2 BW) niet als een huurovereenkomst worden aangemerkt.¹⁵ Wel is denkbaar dat de bepalingen van huur van *overeenkomstige* toepassing zijn, voor zover dat zich verhoudt met de aard van een domeinnaamrecht.

Uit het voorgaande blijkt dat het recht van de domeinnaamhouder op een domeinnaam een 'tegen een of meer bepaalde personen uit te oefenen recht' is. Het is ook de heersende leer in de literatuur.¹⁶ De domeinnaamhouder oefent zijn recht *jegens* SIDN uit; SIDN dient immers de website met de desbetreffende domeinnaam ter beschikking te stellen. Bij beëindiging van de overeenkomst met SIDN, bijvoorbeeld door het niet betalen van de vergoeding, wordt ook het recht van de domeinnaamhouder om de domeinnaam te mogen gebruiken beëindigd.

In de literatuur bestaat geen eenduidigheid over de vraag of een domeinnaamrecht, als een tegen SIDN uit te oefen-

9 Voor de .nl-domeinnamen is deze instantie SIDN. De SIDN heeft haar bevoegdheid in 1996 gekregen van het Centrum voor Wetenschap en Informatie in Amsterdam, dat het in 1986 gedelegeerd had gekregen van het Stanford Research Institute, zie Van Koppen 2006, p. 111 en De Jong 2006, p. 1451-46.

10 Te vinden op www.sidn.nl. De laatste versie van de algemene voorwaarden ten tijde van het schrijven van deze bijdrage dateerde van 14 juli 2008.

11 De rol van de Deelnemer (bijvoorbeeld, een Internet Service Provider) laat ik hier buiten beschouwing. Zie daarvoor De Jong 2006, p. 146-148, alsmede www.sidn.nl en art. 3 van de algemene voorwaarden.

12 Vgl. bijvoorbeeld De Jong 2006, p. 147, die ten aanzien van de overgang van het domeinnaamrecht een verschil constateert tussen art. 13 lid 1 van het vorige reglement van SIDN en art. 15.1 van het dan geldende reglement. Inmiddels is de overgang van het domeinnaamrecht geregeld in art. 9 van de algemene voorwaarden. Vgl. voorts Snijders 2005, p. 84, en Van der Steur 2003, par. 283.

13 De verhuurder kan ook een makelaar zijn als lasthebber in eigen naam een huurovereenkomst met de huurder aangaat ten behoeve van de eigenaar (de lastgever).

14 Chavannes 2000, p. 333, l.k.; Van Eijk 2000; Anders: Wefers Bettink & Gilhuis 2000, p. 9; De Jong 2006, p. 156-158, De Jong merkt overigens ten onrechte, niet het laten gebruiken of het ter beschikking stellen van de domeinnaam, maar de domeinnaam *als zodanig* als

de verschuldigde prestatie aan. Een prestatie is altijd een handeling (doen of niet doen), maar niet een naam, nummer of goed als zodanig.

15 Anders: Reeskamp 2000, p. 279, l.k. en p. 280.

16 Anders: Falkena, Gilhuis en Wefers Bettink, die het recht op domeinnaam als een absoluut recht aanmerken. Deze kwalificatie is echter niet nodig om het domeinnaamrecht als een *exclusief* recht aan te merken. Anders ook Van der Steur 2003, p. 282-283, die onder verwijzing naar het merkenrecht betoogt dat het domeinnaamrecht niet een tegen een of meer bepaalde personen uit te oefenen recht is. De rechthebbende van het merkenrecht heeft ook een vordering jegens het merkenbureau ter handhaving van het recht, maar het merkenrecht is om die reden nog niet een persoonlijk vermogensrecht, zo is de redenering. Voor de vergelijking is zeker wat te zeggen, ook omdat bij merkenrechten en octrooirechten een vergoeding moet worden betaald en bij niet-nakoming daarvan het recht kan komen te vervallen. De vergelijking gaat echter mank omdat het domeinnaamrecht geen intellectueel eigendomsrecht is, waardoor het in de kern nu juist wel gevormd wordt door het contractuele gebruiksrecht jegens SIDN. Uit de aard van het recht volgt ook dat de rechthebbende van een merkenrecht het merkenbureau niet nodig heeft om zijn merk te voeren, terwijl dit bij domeinnaamrechten (of een gehuurde woning) wel het geval is. De vergelijking zwakt naar mijn mening overigens de status van merkenrechten en octrooirechten als 'absolute' vermogensrechten af.

nen recht, alleen een vordering op naam is, een samenstel van alle rechten uit hoofde van de rechtsverhouding met SIDN of de gehele rechtsverhouding, dus alle rechten en verplichtingen.¹⁷ Onder meer Reeskamp, Chavannes, Boukema en Krans, Van Engelen en Van Koppen zijn van mening dat het domeinnaamrecht een vordering op naam is.¹⁸ Sniijders is van mening dat het domeinnaamrecht een vermogensrecht *sui generis* is, dat bestaat uit een samenstel van alle rechten van de domeinnaamhouder uit hoofde van de overeenkomst met SIDN. Het vermogensrecht *sui generis* is de gehele actiefzijde van de rechtsverhouding, het is een optelsom van verschillende vorderingen en wilsrechten.¹⁹ Verstappen is van mening dat het domeinnaamrecht een benaming is voor de rechtspositie die voortvloeit uit de rechtsverhouding met SIDN.²⁰ Van der Steur laat in het midden hoe het domeinnaamrecht thans precies gekwalificeerd moet worden.²¹ SIDN spreekt zelf van een abonnement, hetgeen naar mijn mening het dichtst bij de laatste opvatting in de buurt komt. Vermeldenswaardig is ten slotte dat het Europese Hof van de Rechten van de Mens (EHRM) heeft beslist dat het domeinnaamrecht als een 'possession' in de zin van art. 1 Eerste Protocol (EP) van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) moet worden beschouwd,²² en meer in het bijzonder als een contractueel gebruiksrecht.²³

3. Gevolgen van de verschillende kwalificaties van het domeinnaamrecht voor overdracht, verpanding en beslag

De kwalificaties zijn niet zonder gevolgen. Wordt van een vordering op naam uitgegaan, dan ligt voor de hand dat het domeinnaamrecht overdraagbaar is op grond van art. 3:83 lid 1 BW, overdracht en verpanding plaatsvinden volgens art. 3:84 lid 1 jo. 3:94 lid 1 of lid 3 BW respectievelijk art. 3:84 lid 1 jo. 3:94 lid 1 jo. 3:98-236 lid 2 BW of art. 3:84

lid 1 jo. 3:239 lid 1 jo. 3:98 BW en beslag plaatsvindt op de wijze zoals aangegeven in art. 475 e.v. Rv. Gaat het om een vermogensrecht *sui generis*, dan zou dit in beginsel onoverdraagbaar zijn op grond van art. 3:83 lid 3 BW en zou beslag en executie moeten plaatsvinden op grond van art. 474bb Rv. Gaat het om een gehele rechtspositie, dan dient contractsoverneming plaats te vinden (art. 6:159 BW), en is het de vraag hoe een rechtspositie verpand kan worden of daarop beslag kan worden gelegd. De 'overdracht' van een rechtsverhouding in art. 6:159 BW wordt immers niet beschouwd als een overdracht in de zin van art. 3:84 lid 1 BW.²⁴ Een rechtsverhouding kan om die reden ook niet, als zijnde 'overdraagbaar', als een vermogensrecht in de zin van art. 3:6 BW worden aangemerkt.²⁵ Door de mogelijkheid van contractsoverneming wordt de vraag of het domeinnaamrecht wel overdraagbaar is, juist omzeild.²⁶ Opmerkelijk is dat verschillende auteurs in deze uitwerking niet consistent zijn. Zo beschouwen Reeskamp en Van Engelen bijvoorbeeld het domeinnaamrecht als een vordering op naam, en beschouwt Sniijders het domeinnaamrecht als een vermogensrecht *sui generis*; toch menen deze auteurs, op grond van (destijds geldende) reglement van SIDN, dat overdracht van het domeinnaamrecht dient plaats te vinden door contractsoverneming.²⁷

Nu sluit de opvatting dat het domeinnaamrecht een vordering is niet uit dat het alleen door contractsoverneming kan overgaan. Immers, uit de algemene voorwaarden (art. 3:83 lid 2 BW) of uit de aard van de vordering kan voortvloeien dat de vordering als zodanig onoverdraagbaar is, en dat overgang van de vordering kan plaatsvinden door contractsoverneming. Dat het domeinnaamrecht niet door overdracht op grond van art. 3:84 lid 1 jo. art. 3:94 BW, maar alleen door contractsoverneming zou kunnen overgaan, dient bij degenen die het domeinnaamrecht als een vordering op naam beschouwen wel de vraag op te roepen of het dan wel eigenlijk mogelijk is om het domein-

17 Andere 'tegen een of meer personen uit te oefenen rechten' – te weten: lidmaatschapsrechten, aandelen en wilsrechten – komen naar mijn mening niet in aanmerking; ik laat deze dan ook verder buiten beschouwing.

18 Zie respectievelijk Reeskamp 2000, p. 278, l.k. en p. 279, l.k.; Chavannes 2000, p. 333, l.k.; Boukema & Krans 2001, p. 1615; Van Engelen 2003, p. 99-100; Van Koppen 2006, p. 112 e.v.; en Van Engelen 2008, p. 151, l.k.

19 Sniijders 2002, p. 48; Sniijders 2005, p. 84-85.

20 Verstappen 2002, p. 129.

21 Zij spreekt de voorkeur uit voor een wettelijke regeling van het domeinnaamrecht als intellectueel eigendomsrecht, zie Van der Steur 2003, p. 283-284. Zie ook voetnoot 16 hiervoor.

22 Zie EHRM 18 september 2007, Paeffgen GmbH/Germany, nrs. 25379/04, 21688/05, 21722/05 en 21770/05, onder 'The law', derde alinea. De betekenis van het begrip 'possessions' in art. 1 EP, EVRM wordt verdragsautonoom uitgelegd. Het EHRM bepaalde in deze uitspraak ook dat van overheidswege beperkingen kunnen worden opgelegd aan het gebruik van domeinnaamrechten, met name als het gebruik daarvan strijdig is met andermans merkenrecht. De domeinnaamhouder kan worden gedwongen om bepaalde domeinnamen niet langer te gebruiken en zijn registratie te beëindigen. Het ontnemen van de contractuele rechtspositie van de domeinnaamhouder valt volgens het EHRM onder art. 1 tweede zin EP, EVRM ('deprivation of possessions', zie onder 'The law', zevende alinea en vgl. vijfde alinea). Vgl. over deze uitspraak onder meer Th. Revet, 'Propriété et droits réels' (Chro-

niques), *Revue trimestrielle de droit civil* 2008, p. 503-507 met verdere literatuurverwijzingen voor het Franse recht. Zie over art. 1 EP, EVRM o.a. V. Sagaert, 'De verworvenheden van het Europese goederenrecht', in: A.S. Hartkamp, C.H. Sieburgh & L.A.D. Keus, *De invloed van het Europese recht op het Nederlandse privaatrecht, Algemeen deel* (Serie Onderneming en Recht, Deel 42-I), Kluwer: Deventer 2007, p. 301 e.v. met verdere literatuur- en jurisprudentieverwijzingen.

23 Bijvoorbeeld waar het EHRM spreekt van de 'possessions at issue' als 'the applicant's rights under the domain contracts' en als 'the contractual right to the exclusive use of domain names'. Zie EHRM 18 september 2007, Paeffgen GmbH/Germany, nr. 25379/04, 21688/05, 21722/05 en 21770/05, onder 'The law', vijfde respectievelijk zevende alinea.

24 T.M., Parl. Gesch. Boek 6, p. 585.

25 Anders: Reeskamp 2000, p. 276, l.k. en p. 282, in noot 25, en vergelijkbaar ook Sniijders 2005, p. 94.

26 Vgl. Sniijders 2002, p. 46-47; maar in andere zin Sniijders 2005, p. 94, waar hij art. 3:95 BW als de wijze van levering van een domeinnaamrecht lijkt te beschouwen, zodat de overdracht van een domeinnaamsrecht (in de opvatting van Sniijders een vermogensrecht *sui generis*) zich weer niet aan de eis van art. 3:83 lid 3 BW onttrekt.

27 Respectievelijk Reeskamp 2000, p. 282, nt. 39; Sniijders 2002, p. 46; Sniijders 2005, p. 85; en Van Engelen 2003, p. 100, onder verwijzing naar Sniijders 2002, p. 46 in noot 267.

naamrecht te verpanden en daarop beslag te leggen zoals dat voor vorderingen op naam geregeld is.

De visie van Snijders dat het om een vermogensrecht *sui generis* zou gaan, is ook niet zonder problemen. Het is immers maar de vraag of een optelsom van allerlei vorderingen en wilsrechten uit hoofde van een overeenkomst kan worden samengevoegd tot een nieuw soort vermogensrecht. Ik meen van niet. Althans, ik meen niet dat in het geldend recht de actiefzijde van een rechtspositie uit hoofde van een rechtsverhouding uit overeenkomst als een vermogensrecht *sui generis* wordt aangemerkt. Zou dit het geval zijn, dan zou het bijvoorbeeld ook mogelijk moeten zijn om de rechtspositie van een huurder als zodanig over te dragen, te verpanden of te beslaan. Dit is echter niet mogelijk.²⁸ Alleen de *gehele* rechtsverhouding uit de huur-overeenkomst kan, met medewerking van de verhuurder als zijnde de wederpartij, op grond van art. 6:159 BW worden 'overgedragen' op een andere huurder (of van rechtswege overgaan op grond van art. 7:226 BW). Dit betekent dat ook alle verplichtingen uit hoofde van de huur-overeenkomst op de nieuwe huurder overgaan. De vordering van de huurder *sec* tot het voortdurende gebruik van het gehuurde is als zodanig krachtens de aard van de vordering niet voor overdracht, verpanding of beslag vatbaar.²⁹

4. 'Overdraagbaarheid' en 'overdracht' van het recht op een domeinnaam

Zoals gezegd zijn de algemene voorwaarden van SIDN in de loop der jaren gewijzigd. Uit de literatuur kan worden afgeleid dat uit art. 13 lid 1, en later uit art. 15 lid 1 van het destijds geldende reglement volgde dat het domeinnaamrecht alleen door contractoverneming (art. 6:159 BW) kon overgaan op een nieuwe domeinnaamhouder.³⁰ Uit art. 9 van de thans vigerende algemene voorwaarden volgt naar mijn mening dat niet langer sprake is van contractoverneming in de zin van art. 6:159 BW, maar van *contractvernieuwing*. De laatste zin van art. 9 AV vermeldt: 'In juridische zin kwalificeert de overname van het abonnement als het beëindigen van het oude abonnement en het sluiten van een nieuw abonnement.' Op het 'Formulier voor wijziging domeinnaamhouder .nl-domeinnaam' staat on-

der meer: 'De nieuwe houder verklaart dat tussen de nieuwe houder en SIDN een overeenkomst conform het "Registratiecontract .nl-domeinnaam" tot stand is gekomen (zie www.sidn.nl voor de inhoud van dit contract).' Hieruit volgt duidelijk dat niet de bestaande rechtsverhouding van de oude domeinnaamhouder op de nieuwe overgaat in de zin van art. 6:159 BW, maar dat de SIDN een geheel nieuwe overeenkomst aangaat, en dat de oude overeenkomst wordt beëindigd.³¹ In beide gevallen is de medewerking van SIDN vereist, wil een andere persoon de nieuwe domeinnaamhouder worden. Dit is voor SIDN van belang, omdat op deze persoon uit hoofde van de overeenkomst verschillende verplichtingen komen te rusten, zoals de verplichting tot betaling van de vergoeding voor het gebruik van de domeinnaam.

Als nu een domeinnaamrecht als een vordering op naam tot voortdurend gebruik van de domeinnaam voor een bepaalde periode (bijvoorbeeld een jaar) wordt beschouwd, is het dan nog mogelijk voor een domeinnaamhouder om alleen deze vordering op naam over te dragen en zo een wijziging van domeinnaamhouder te bewerkstelligen? Dat is naar mijn mening niet het geval. De vordering is krachtens partijbeding (dan wel krachtens de aard van de vordering) niet vatbaar voor overdracht in de zin van art. 3:83 lid 1 en lid 2 BW. Dit volgt uit de voorgescreven wijze van wijziging van domeinnaamhouder in art. 9 AV, en voorts uit art. 1 lid 5 AV waarin is bepaald dat SIDN een specifieke (rechts)persoon als domeinnaamhouder kan weigeren, bijvoorbeeld als zij in het verleden zijn verplichtingen tegenover SIDN niet is nagekomen. Hieruit volgt dat het domeinnaamrecht – indien het in de kern als een vordering op naam moet worden beschouwd – door SIDN als een persoonlijke vordering wordt beschouwd, omdat de persoon van de schuldeiser voor de schuldenaar (SIDN) van belang is.

Zowel art. 13 lid 1 en 15 lid 1 van het (oude) reglement als art. 9 van de (nieuwe) algemene voorwaarden maken een discussie over de vraag of het domeinnaamrecht vatbaar is voor overdracht slechts tot op zekere hoogte overbodig. Krachtens de algemene voorwaarden, en destijds ook het reglement, kan de wijziging van domeinnaamhouder niet langs de weg van de overdracht (art. 3:84 lid 1 BW) van een *goed*, vermogensrecht *sui generis* of vordering op

28 Dit volgt onder meer uit de regeling inzake onderhuur (vgl. o.a. art. 7:269 lid 1 BW), waaruit blijkt dat de onderhuurder of de contractspartij is van de huurder, of de nieuwe contractspartij wordt van de verhuurder. In geen geval heeft de onderhuurder alleen een rechtstreekse vordering jegens de verhuurder. Zie voorts J. Wiarda, *Cessie of overdracht van schuldvorderingen op naam* (diss. Amsterdam, UvA), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1937, p. 376-377. In het kader van de overgang van vorderingen en rechten op grond van art. 7:420 BW volgt uit de parlementaire geschiedenis dat het recht om te huren niet voor overgang vatbaar is, zie M.v.T., Parl. Gesch. Boek 7, p. 355. Het overdragen van de vorderingen tot huur moet onderscheiden worden van het ingebruik geven van het gehuurde aan een derde zoals bedoeld in art. 7:221 en 7:244 BW. Vorderingen tot betaling van huurpenningen zijn wel voor overdracht (en verpanding en beslag) vatbaar. Vgl. ook par. 3.3 van mijn bijdrage 'Vorderingen op naam niet vatbaar voor beslag' in de nog te verschijnen bundel *Knelpunten bij beslag en executie* (Serie Onderneming & Recht).

29 Omdat voor het gebruik van de domeinnaam periodiek, bijvoor-

beeld jaarlijks, een vergoeding verschuldigd is, is gelet op de rechtspraak van de Hoge Raad goed verdedigbaar dat de domeinnaamhouder op grond van de overeenkomst met SIDN een vordering tot het gebruik van de domeinnaam voor de periode van een jaar heeft. De eventuele vordering tot het gebruik van de domeinnaam in het opvolgende jaar is een toekomstige vordering. Zie o.a. HR 26 maart 1982, NJ 1982, 615, m.nt. MK (SOS/ABN), HR 30 januari 1987, NJ 1987, 530, m.nt. G (WUH/Emmerig q.q.).

30 Zie Reeskamp 2000, p. 282, in noot 39 (maar vgl. p. 279, r.k.); Snijders 2002, p. 46; Snijders 2005, p. 84-85; Van Engelen 2003, p. 100. *Anders*: Chavannes 2000, p. 333, l.k. en Van Koppen 2006, p. 112, r.k.; en De Jong 2006, p. 152-153, die de overgang van het domeinnaamrecht, naar mijn mening ten onrechte, als (een overdracht door) cessie (art. 3:94 BW) bestempelen.

31 Vgl. ook art. 16.1 sub k AV, waar staat dat bij uitwinning in het kader van pand of beslag ('overdracht') de overeenkomst wordt beëindigd.

naam, worden bewerkstelligd, maar alleen langs de weg van contractvernieuwing dan wel contractoverneming. In die zin is een probleem opgelost. Of het domeinnaamrecht als *goed* voor overdracht vatbaar is, blijft echter van belang voor de vraag of een domeinnaamrecht voor verpanding en beslag vatbaar is.

5. 'Verpanding' van een recht op een domeinnaam

Op grond van het voorgaande kan worden geconstateerd dat het domeinnaamrecht, als vordering op naam, niet voor afzonderlijke overdracht vatbaar is. Op grond van art. 3:81 lid 1 en 3:228 BW zou het derhalve in beginsel ook niet mogelijk moeten zijn om een pandrecht op een dergelijke vordering te vestigen. Toch wordt door SIDN tegemoet gekomen aan de wens van de praktijk om een pandrecht op een domeinnaamrecht te kunnen vestigen en dit vervolgens te kunnen executeren.³² Uit de website van SIDN blijkt dat voor de vestiging van een pandrecht op een domeinnaamrecht een authentieke akte of een geregistreerde onderhandse akte benodigd is. Wil de verpanding worden ingeschreven in het register van SIDN, dan dient aan SIDN op een door hem voorgeschreven wijze de verpanding te worden medegedeeld. De gevolgen van een medegedeelde verpanding zijn, blijkens de website van SIDN, dat voor de wijziging van de domeinnaamhouder en voor de beëindiging van een abonnement door de domeinnaamhouder de *schriftelijke toestemming* van de pandhouder nodig is. Wil SIDN het abonnement beëindigen omdat de domeinnaamhouder zijn verplichtingen niet nakomt, dan geeft SIDN gedurende dertig dagen de *pandhouder* de gelegenheid om het abonnement over te nemen. Uit art. 16 lid 1 sub k AV³³ lijkt te volgen dat voor de executie op grond van art. 3:248 BW van het domeinnaamrecht de weg van wijziging van een domeinnaamhouder moet worden gevolgd, dus door contractvernieuwing dient te geschieden. Een vijftal aspecten vraagt om aandacht.

(1) Omdat de aard van het domeinnaamrecht niet duidelijk is, is evenmin duidelijk om welke wijze van verpanding het gaat.³⁴ Ook SIDN neemt hier geen duidelijk standpunt over in. Gelet op de vereisten voor verpanding, en gelet op de aard van het domeinnaamrecht (een tegen een of meer bepaalde personen uit te oefenen recht), is aannemelijk dat SIDN een verpanding op grond van art. 3:239 lid 1 BW op het oog heeft gehad.³⁵ Omdat de meeste auteurs aannemen dat een domein-

naamrecht een vordering op naam is, wordt deze wijze van verpanding ook in de literatuur genoemd.³⁶ Is dat echter het geval, dan zou – anders dan uit de informatie van SIDN volgt – op grond van art. 3:94 lid 1 jo 3:236 lid 2 BW verpanding ook mogelijk moeten zijn met alleen een onderhandse akte en mededeling aan SIDN. De status van deze beperking³⁷ is niet duidelijk. Hierin kan mogelijk een vergelijkbare beperking van de vatbaarheid voor verpanding zoals bedoeld in art. 3:83 lid 2 BW worden gelezen, maar duidelijk is dat niet.

(2) Uit de informatie van SIDN volgt dat hoewel het domeinnaamrecht als vordering op naam niet vatbaar is voor overdracht, SIDN het domeinnaamrecht wel vatbaar acht voor verpanding. Dat is naar mijn mening inderdaad mogelijk als de niet-vatbaarheid voor overdracht alleen voortvloeit uit een partijbeding, maar wordt lastiger als de niet-vatbaarheid voor overdracht (mede) voortvloeit uit de aard van het recht.

(3) De rechtsgevolgen die SIDN toekent aan de verpanding ten aanzien van de wijziging of beëindiging van het abonnement door de pandgever zijn niet te herleiden tot een bestaande wettelijke regeling van verpanding. Zij zijn van contractuele aard, en hebben, mede gelet op de monopoliepositie van SIDN (en in dat verband met name art. 1.5 AV),³⁸ grote gevolgen voor de pandgever. Zowel voor wijziging van de houder als voor beëindiging van het abonnement door de pandgever is een schriftelijke toestemming van de pandhouder nodig. Gelet op het gegeven dat overneming van een domeinnaamrecht geschiedt door contractvernieuwing, waardoor een pandrecht op het domeinnaamrecht zou komen te vervallen, komt deze toestemming van de pandhouder op het eerste gezicht niet vreemd over. Dezelfde eis wordt echter ook gesteld in het geval dat de domeinnaamhouder zijn 'abonnement' wil beëindigen. In beide gevallen heeft de pandhouder het in zijn macht om overneming of beëindiging van het abonnement te blokkeren. Dit beperkt in vergaande mate de contractsvrijheid van de pandgever, die bij weigering van de pandgever immers in feite gehouden is om de overeenkomst voort te zetten, op grond waarvan diverse verplichtingen jegens SIDN blijven bestaan, zoals de verplichting tot betaling van de jaarlijkse vergoeding en de verplichting tot vrijwaring van SIDN op grond van art. 8 AV. Het speelt *geen* rol of de domeinnaamhouder (de pandgever) jegens de pandhouder in verzuim is of

32 Vgl. uitdrukkelijk art. 14 AV.

33 Art. 16 lid 1 sub k AV bepaalt dat SIDN met het abonnement eenzijdig kan beëindigen als een beslagen of verpand abonnement wordt uitgewonnen

34 Zie ook Snijders 2002, p. 50, die verpanding mogelijk acht, maar niet de wijze of grondslag vermeldt.

35 In tegenstelling tot bijvoorbeeld art. 3:237 lid 1 BW, dat dezelfde vereisten kent (authentieke of geregistreerde onderhandse akte).

36 Zie bijvoorbeeld Reeskamp 2000, p. 279; Van Koppen 2006, p. 112-113; vgl. Van Engelen 2008, p. 151.

37 Namelijk, verpanding is alleen mogelijk met een authentieke of

geregistreerde onderhandse akte, niet met een onderhandse akte en mededeling aan SIDN.

38 Op grond van art. 1 lid 5 AV kan SIDN een specifieke (rechts)persoon weigeren als houder, bijvoorbeeld als deze in het verleden zijn verplichtingen tegenover SIDN niet is nagekomen. Als de pandhouder geen schriftelijke toestemming verleent voor de beëindiging van het abonnement door de pandgever, kan het bewerkstelligen van de beëindiging van het abonnement door SIDN door (betalings)verplichtingen niet na te komen in de toekomst bij het aanvragen van een nieuwe domeinnaam nadelige gevolgen hebben.

niet. De macht van de pandhouder is hier onevenredig groot. Het is de vraag of dit in alle gevallen te rechtvaardigen valt, mede gelet op art. 6:233 sub a BW.³⁹ Gelet op deze gevolgen verdient het in beginsel geen aanbeveling om een domeinnaamrecht te 'verpanden'.⁴⁰

- (4) Voorts is het opmerkelijk dat indien SIDN het abonnement wil beëindigen, SIDN aan de *pandhouder* de mogelijkheid biedt om het domeinnaamrecht over te nemen. Deze mogelijkheid lijkt in strijd te zijn met (de ratio van) het verbod van toe-eigening van art. 3:235 BW, dat bepaalt dat ieder beding waarbij de pand- of hypotheekhouder de bevoegdheid wordt gegeven zich het verbonden goed toe te eigenen, nietig is. Ook is opmerkelijk dat hoewel de pandgever jegens SIDN in verzuim is, de pandgever *jegens de pandhouder* in beginsel niet in verzuim hoeft te zijn. De pandhouder kan dus aanspraak maken op het domeinnaamrecht, zonder dat hij (vooralsnog) de bevoegdheid tot executie op grond van art. 3:248 BW heeft. Ook hier geldt dat deze uitkomst geen grondslag heeft in een bestaande wettelijke regeling inzake pand. Het doet aan een derdenbeding (art. 6:253 BW) tussen SIDN en de pandgever ten behoeve van de pandhouder denken.
- (5) SIDN laat in het midden hoe het verpande 'goed', het domeinnaamrecht, kan worden geëxecuteerd, indien de pandgever in verzuim raakt. Inning van het domeinnaamrecht is uitgesloten, omdat de verschuldigde prestatie – hoofdzakelijk het ter beschikking stellen van de domeinnaam – zich niet voor inning en substitutie leent (art. 3:246 lid 1 en 3:246 lid 5 BW). De pandhouder is aangewezen op tegeldemaking door de verkoop van het verpande goed op grond van art. 3:248 BW. Het is in dat kader echter de vraag hoe de overdracht van het verpande goed dient plaats te vinden. Afzonderlijke overdracht van de vordering op naam is, zoals hiervoor is besproken, niet mogelijk (en zou ook weinig zin hebben, omdat de verplichting tot betaling van de jaarlijkse vergoeding op de pandgever zou blijven rusten, met alle gevolgen van dien).⁴¹ Tot de overdracht van het verpande goed *als zodanig* zal het naar mijn mening dan ook niet komen. Alleen op de wijze van art. 9 AV (contractsvernieuwing) kan het domeinnaamrecht worden geëxecuteerd. Niet een goed, maar een rechtsverhouding uit overeenkomst wordt derhalve te gelde gemaakt. Het verpande goed, het jegens SIDN uit te oefenen recht, gaat daarbij teniet. Het is de vraag waar een pandhouder deze be-

voegdheid aan ontleent. Immers, in het normale geval, bijvoorbeeld bij de verpanding van vorderingen op naam zal niemand willen aannemen dat de pandhouder tevens bevoegd is tot contractsovername of contractsvernieuwing. Deze bevoegdheid verdient een nadere onderbouwing. Bij gebreke daarvan dient de pandhouder daartoe onbevoegd te worden gehouden, of dient de grondslag niet in de bestaande wettelijke regeling inzake verpanding te worden gezocht (in casu, art. 3:248 BW), maar wederom in een derdenbeding tussen SIDN en de pandgever, op grond waarvan de pandhouder bevoegd is tot contractsvernieuwing.

6. '(Verhaals)beslag' op en executie van een recht op een domeinnaam

Voor het verhaalsbeslag op een domeinnaamrecht worden in de literatuur twee grondslagen genoemd. De eerste grondslag is die van art. 475 e.v. Rv. Deze grondslag past als het domeinnaamrecht als een vordering op naam wordt beschouwd, en wordt onder meer verdedigd door Reeskamp.⁴² Een probleem van deze benadering, anders dan bij verpanding, is dat het om een opeisbare vordering op naam zou gaan, die op grond van art. 475 e.v. Rv alleen door inning kan worden uitgewonnen, en die, gelet op de aard van de prestatie, (hoofdzakelijk) het ter beschikking stellen van een domeinnaam, op grond van art. 475a lid 1 Rv, net als een vordering van een huurder tot gebruik van het verhuurde, *niet* vatbaar is voor derdenbeslag.⁴³ De tweede grondslag is die van art. 474bb Rv. Dit wordt bijvoorbeeld door Snijders verdedigd, die aanneemt dat sprake is van een vermogensrecht *sui generis*, maar ook door Van Koppen, die meent dat het domeinnaamrecht een vordering op naam is.⁴⁴ Dit betekent dat geen beslag wordt gelegd onder SIDN zoals bij derdenbeslag dient te gebeuren, maar dat op grond van art. 474bb lid 3 Rv voor beslag wel (tevens) betekening aan SIDN vereist is. De redenering van Snijders is dat beslag overeenkomstig art. 475 Rv niet mogelijk is – hetgeen in zijn opvatting reeds zou moeten volgen uit het gegeven dat een domeinnaamrecht geen vordering op naam is – omdat een derdenbeslag op grond van art. 475a lid 1 Rv niet mogelijk is, en *dus* het beslag moet worden gelegd 'met toepassing van art. 474bb Rv betreffende rechten "waarvan de executie niet elders is geregeld"'. Komt het tot een executoriale overdracht, dan zal de overdracht volgens Snij-

39 Vgl. in dit verband ook art. 6:236 sub a BW, dat over de bevoegdheid tot ontbinding gaat, maar een mogelijke aanwijzing kan geven hoe over de bevoegdheid tot opzegging moet worden gedacht.

40 Een andere vraag is wat het rechtsgevolg is als de pandgever de rechtsverhouding, zonder toestemming van de pandhouder beëindigt. Verdedigbaar is dat de pandgever hiertoe bevoegd blijft, maar schadeplichtig is jegens de pandhouder. Vergelijk voor de vraag of toestemming kan worden afgedwongen, A.R. Bloembergen, *Toestemming: een eenzijdige rechtshandeling* (Reeks Studiekring Drion, nr. 2), Deventer: Kluwer 1971.

41 Uiteraard zal, als de economische waarde van de domeinnaam groter is dan die van de jaarlijkse vergoeding, de nieuwe recht-

hebbende deze jaarlijkse vergoeding willen betalen (vgl. art. 6:30 BW, nakoming door een derde). Het ligt echter meer voor de hand dat de nieuwe rechthebbende contractspartij wordt, en uit dien hoofde de verplichtingen op zich neemt.

42 Reeskamp 2000, p. 279, en p. 282, in noot 40, die overigens ook de mogelijkheid van andere soorten beslagen openhoudt.

43 Zie hierover uitgebreider par. 2.1 en par. 6 van mijn bijdrage 'Vorderingen op naam niet vatbaar voor beslag' in de bundel *Knelpunten bij beslag en executie* (Serie Onderneming & Recht), Deventer: Kluwer 2009.

44 Zie respectievelijk Snijders 2002, p. 49-50 en Snijders 2005, p. 85; en Van Koppen 2006, p. 113. Vgl. ook Reeskamp 2000, p. 282, in noot 40.

ders overeenkomstig art. 13 van het reglement (vgl. thans art. 9 AV) plaats kunnen vinden.⁴⁵

Ook SIDN neemt als standpunt in dat beslag dient te worden gelegd overeenkomstig art. 474bb Rv.⁴⁶ De rechtsgevolgen van een dergelijk beslag zijn blijkens de informatie van SIDN dezelfde als bij verpanding.⁴⁷ Wijziging en beëindiging door de domeinnaamhouder zijn alleen mogelijk met schriftelijke toestemming van de beslaglegger; en bij 'beëindiging van een beslagen abonnement' door SIDN heeft de beslaglegger gedurende dertig dagen de mogelijkheid om het abonnement van de domeinnaamhouder over te nemen. In alle drie de gevallen wordt niet als eis gesteld dat de beslaglegger in een procedure tegen de domeinnaamhouder in het gelijk moet zijn gesteld. Het verlot van een rechter voor het leggen van (conservatoir) beslag is voldoende.

Hoewel de keuze voor art. 474bb Rv sierlijk lijkt, wordt daarmee, net als bij verpanding, een aantal problemen onder de mat geveegd.

Is het domeinnaamrecht in de kern een vordering op naam jegens de SIDN tot gebruik van een bepaalde domeinnaam, en verplicht de SIDN zich tot het ter beschikking stellen van de desbetreffende domeinnaam, dan is een dergelijke *opeisbare* vordering op naam niet vatbaar voor derdenbeslag. Uit art. 474bb Rv volgt niet dat het dan om een andersoortig recht zou gaan, dat wel vatbaar is voor beslag. In de parlementaire geschiedenis bij art. 474bb Rv⁴⁸ staat dat het artikel de executie probeert te regelen van alle groepen van goederen waarvoor geen uitdrukkelijke regel in de wet is opgenomen. Omdat voor vorderingen op naam al een regeling is gegeven in art. 475 e.v. Rv, vallen vorderingen op naam niet meer onder de regeling van art. 474bb Rv. Vorderingen die niet vatbaar zijn voor beslag op grond van art. 475a lid 1 Rv kunnen niet alsnog onder art. 474bb Rv worden gebracht.⁴⁹ Hetzelfde geldt voor emissierechten en productierechten waarop geen beslag mogelijk is (en waarvan de executie derhalve niet 'elders' is geregeld); voor deze groepen van goederen bestaat al een wettelijke regeling (met een beslagverbod) waardoor de vangnetfunctie van art. 474bb Rv buiten toepassing blijft. Alleen de vorderingen op naam die vatbaar zijn voor beslag, dus in beginsel vorderingen tot betaling van een geldsom of tot overdracht van een goed, maar die niet opeisbaar zijn (en evenmin op grond van art. 477 lid 4 Rv opeisbaar kunnen worden ge-

maakt), vallen onder de regeling van art. 474bb lid 1 Rv, dat immers bepaalt: 'Rechten waarvan de executie niet elders geregeld is, en niet opeisbare rechten waarop beslag onder derden mogelijk is, kunnen met overeenkomstige toepassing van de eerste afdeling worden geëxecuteerd, tenzij uit de wet of de aard van het recht anders volgt.' De opvatting van Snijders, Van Koppen en SIDN dat beslag en executie van domeinnaamrechten op grond van art. 474bb Rv mogelijk is, is derhalve alleen juist als domeinnaamrechten niet als vorderingen op naam worden aangemerkt, maar als andersoortige vermogensrechten waarvan het beslag nog niet in de wet is geregeld.

Zou men willen aannemen dat het recht op een domeinnaam een vermogensrecht *sui generis* is, en geen vordering op naam, en dat het beslag op en de executie van dit recht onder de vangnetregeling van art. 474bb Rv valt, ook dan zijn beslag en executie niet zonder problemen. Deze problemen zijn grotendeels dezelfde zoals die hiervoor geschetst bij verpanding onder (3), (4) en (5). Ook hier geldt dat de executie van het beslagen *goed* niet plaatsvindt door overdracht van een goed in de zin van art. 3:84 lid 1 BW,⁵⁰ zoals verondersteld wordt door art. 474bb lid 1 Rv. Hoewel niet uitgesloten is dat beslag wordt gelegd op een jegens een derde uit te oefenen recht, dat alleen te gelde kan worden gemaakt door contractsoverneming, waarvoor de medewerking van de wederpartij vereist is, of zelfs door contractsoverneming, waardoor het oorspronkelijk beslagen recht zelfs komt te vervallen, doet zich toch de vraag voor wat nu precies het beslagobject is, een goed of een rechtsverhouding. Ook hier speelt de vraag waar een deurwaarder de bevoegdheid aan zou ontleen om niet een vermogensrecht te gelde te maken, maar een contractsoverneming of contractsoverneming te bewerkstelligen; en ook hier geldt naar mijn mening dat een deurwaarder deze bevoegdheid niet heeft, zolang dit niet nadrukkelijk in de wet is vastgelegd.

Voorts is de macht van de beslaglegger ten opzichte van de beslagene in het kader van de wijziging of de beëindiging van het abonnement opmerkelijk, met name omdat de beslaglegger deze bevoegdheden ook toekomen als door de rechter alleen nog maar toestemming voor het leggen van conservatoir beslag is gelegd. Ook wordt geen onderscheid gemaakt tussen een leveringsbeslag en een verhaalsbeslag. De 'bevrozende' werking van beslag, zoals SIDN het aanduidt, heeft bijvoorbeeld wel een dui-

45 Snijders 2002, p. 49-50.

46 Vgl. art. 14 AV.

47 Zie www.sidn.nl en art. 20 AV.

48 Zie Parl. Gesch. Wijz. Rv e.aw. (Inv. 3, 5 en 6), p. 146.

49 Daarvoor zijn goede redenen aan te voeren. Dergelijke vorderingen lenen zich niet alleen slecht voor inning, maar ook voor afzonderlijke overdracht (in het kader van een executoriale verkoop). De vordering geeft veelal recht op een voortdurende prestatie, is in veel gevallen persoonlijk en om die reden niet voor overdracht vatbaar, en vormt slechts een deel van een samenstel van vorderingen en wilsrechten die de uiteindelijke rechtspositie van de beslagene bepaalt, terwijl tegenover de vordering allerlei verplichtingen van de schuldeiser staan die bij de overdracht van

een vordering niet mee overgaan, maar die niet los kunnen worden gezien van de rechten die door een executie op een derde zouden overgaan. Denk bijvoorbeeld aan niet-geldelijke vorderingen uit hoofde van een huurovereenkomst, een bruikleenovereenkomst, een arbeidsovereenkomst, een overeenkomst tot het geven van juridisch advies en een overeenkomst tot het voeren van een predikaat.

50 Snijders meent dat overdracht plaatsvindt zoals bedoeld in art. 13 lid 1 van het (oude) reglement. Opgemerkt moet worden dat dit overdracht van de rechtsverhouding uit overeenkomst (contractsoverneming, art. 6:159 BW) is, hetgeen geen overdracht in de zin van art. 3:84 lid 1 BW is. Zie par. 8.2 hiervoor.

delijke functie als conservatoir leveringsbeslag wordt gelegd.⁵¹ Op die manier kan worden voorkomen dat een 'domeinkaper'⁵² één dag voor de rechtszitting de domeinnaam overdraagt aan een derde en de eiser gehouden is om opnieuw een procedure tegen de verkrijger aan te spannen. Toch kan deze bevriezende werking, door de bijzondere manier waarop die is ingevuld, niet worden herleid tot wettelijke bepalingen zoals art. 453a jo 474bb Rv of art. 475h Rv. Minder opmerkelijk dan bij de verpanding van een domeinnaamrecht, is dat in het kader van een *leveringsbeslag* de beslaglegger het recht heeft om de domeinnaam te verkrijgen als de beslagene jegens SIDN niet aan zijn verplichtingen voldoet. Wel opmerkelijk is dat ook hier SIDN wederom geen onderscheid maakt tussen verhaalsbeslag en leveringsbeslag.

Ook hier geldt, net als bij verpanding, dat de grondslag voor de genoemde bijzondere bevoegdheden misschien niet zozeer moet worden gevonden in de wettelijke regeling van beslag, omdat die daarvoor geen grondslag biedt, als wel in de overeenkomst tussen SIDN en de domeinnaamhouder, waarbij de bevoegdheden van de 'deurwaarder' en 'beslaglegger' het beste kunnen worden uitgelegd als een derdenbeding ten behoeve van die persoon die een beslagverlof aan SIDN kan overleggen met betrekking tot een bepaald domeinnaamrecht.

Een probleem van geheel andere aard is dat het recht op een domeinnaam veelal wordt gekoppeld aan een merkenrecht dan wel een handelsnaamrecht.⁵³ Op die grond kan de rechthebbende van het merkenrecht dan wel handelsnaamrecht onder omstandigheden de 'overdracht' van een met een merkenrecht dan wel handelsnaamrecht corresponderende domeinnaam vorderen. Het is maar de vraag of indien in het normale geval de twee rechten zich in één hand bevinden een beslaglegger door executie kan bewerkstelligen dat de twee rechten (weer) van elkaar gescheiden worden. Niet alleen op het domeinnaamrecht zou beslag moeten worden gelegd, maar ook op het corresponderende merkenrecht of handelsnaamrecht.⁵⁴

De meeste van de voorgaande problemen spelen naar mijn mening niet in een faillissement, waar de curator op grond van art. 68 Fw tot veel meer in staat is dan een pandhouder of beslaglegger, en ook over alle vermogensbestanddelen in een keer kan beschikken, zo hij wil.

7. Eén stap terug, één stap vooruit en één stap verder

Gelet op de fundamentele vragen die de verpanding van en het beslag op domeinnaamrechten oproepen, omdat de

'overdracht' daarvan blijkens de algemene voorwaarden van SIDN alleen door contractsvernieuwing kan plaatsvinden, is het maar de vraag of de regeling van verpanding en beslag zoals weergegeven op de website van SIDN werkelijk verwijst naar een bestaande, wettelijke regeling. Literatuur, rechtspraak en SIDN proberen al meer dan acht jaar de mogelijkheid van verpanding en beslag in te passen in de bestaande wettelijke regelingen, zonder dat dit, hoe sympathiek de pogingen ook zijn, heeft geleid tot een bevredigende en overtuigende uitkomst. De verpanding van en het beslag op domeinnaamrechten, en met name de executie en de rechtsgevolgen daarvan, zoals weergegeven op de website van SIDN, zijn voor het merendeel *niet* te herleiden tot bestaande wettelijke bepalingen. Om die reden kan beter worden aangenomen dat het stelsel van regels van 'verpanding' en 'beslag' een eigen contractuele regeling van SIDN is, waar in ieder geval de domeinnaamhouder op grond van de algemene voorwaarden aan is gebonden, en waar voorts ook derden, als zij de aanwijzingen van SIDN goed opvolgen en het geluk hebben een coöperatieve rechter te treffen, op grond van de verschillende derdenbedingen (art. 6:253 BW) van kunnen profiteren.⁵⁵ De conclusie is dan dat 'overdracht' van domeinnaamrechten thans plaatsvindt door contractsvernieuwing, en dat een door SIDN uitgewerkte verbintenisrechtelijke regeling als substituut dient bij gebreke van een wettelijke regeling inzake verpanding en beslag.

Dat in de rechtspraak de behoefte bestaat aan een *wettelijke* mogelijkheid tot verpanding en beslag van domeinnaamrechten is ondertussen meer dan duidelijk. Gelet op de economische waarde die domeinnamen (kunnen) vertegenwoordigen, zou het daarom goed zijn als de wetgever in een wettelijke regeling duidelijkheid zou verschaffen over de vraag of beslag op (en executie van) en of verpanding van domeinnaamrechten mogelijk is, en zo ja, hoe dit dient te gebeuren.⁵⁶ Uit het voorgaande blijkt dat het domeinnaamrecht als zodanig niet wordt overgedragen, noch in het kader van een wijziging van de houder daarvan, noch in het kader van een executoriale verkoop, zoals bij pand, beslag en faillissement. Het domeinnaamrecht 'beweegt' zich daarmee als een rechtsverhouding uit overeenkomst. De wetgever zal zich moeten verdiepen in de vraag of beslag mogelijk dient te zijn op dergelijke rechtsverhoudingen uit overeenkomst (in tegenstelling tot goederen) die een vermogenswaarde vertegenwoordigen, en zo ja, hoe dit geregeld dient te worden. De 'overdracht' van dergelijke rechtsverhouding is op grond van art. 6:159 BW al mogelijk. Naar mijn mening dient ook verpanding

51 Zie art. 734 Rv, gevolg door reële executie op grond van art. 3:300 BW, die moet leiden tot contractsvernieuwing. Zie over leveringsbeslag o.a. Reeskamp 2000, p. 278-279, en p. 282, in noot 39; Van Koppen 2006, p. 113.

52 Een domeinkaper is een persoon die een domeinnaam enkel en alleen laat registreren, omdat hij verwacht dat een bedrijf dat deze domeinnaam wil gebruiken en hij daarvan kan profiteren door de domeinnaam aan dit bedrijf te verkopen.

53 Zie hierover o.a. H.W. Wefers Bettink, 'Domeinnamen: merk of handelsnaam?', IER 1997, 5; p. 164-172, Th. Bosboom & Ch. Jeunink, 'Het handelsnaamrecht in domeinnaamgeschillen', IER 2003, 1, p. 1-8, en vgl. ook de in par. 2 genoemde uitspraak van

het EHRM van 18 september 2007.

54 Met voor het handelsnaamrecht alle gevolgen van dien, vgl. hiervoor par. 3. Vgl. ook Reeskamp 2000, p. 282, in noot 44.

55 Dit zou mede verklaren waarom alleen 'verpanding' met een authentieke of geregistreerde onderhandse akte mogelijk is (en niet met een onderhandse akte en mededeling alleen): het is de inhoud van het derdenbeding ten behoeve van de 'pandhouder', zoals overeengekomen tussen SIDN en de domeinnaamhouder waaruit dit volgt.

56 Hiervoor is plaats in Boek 3 BW en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, dan wel in een nieuwe titel in Boek 7 BW (Bijzondere overeenkomsten).

van en het beslag op dergelijke rechtsverhouding uit overeenkomst mogelijk te worden gemaakt. Hierbij kan niet alleen worden gedacht aan domeinnamen, maar ook aan andere rechtsverhoudingen die een bepaalde economische waarde vertegenwoordigen, zoals huur. Als een domeinnaamrecht verpand en beslagen kan worden, waarom zou dan bijvoorbeeld niet ook de rechtspositie van de huurder kunnen worden verpand of beslagen, bijvoorbeeld als de huurder op een gunstige locatie huurt, die een bepaalde economische waarde vertegenwoordigt? Een voor de huurder gedwongen contractsovername in het kader van executie zou niet ten nadele van de verhuurder werken, omdat overeenkomstig art. 6:159 BW zijn medewerking als de wederpartij bij de rechtsverhouding een vereiste voor executie zou zijn (die niet op onredelijke gronden mag worden onthouden, of een vergelijkbare bepaling), zoals in de praktijk al het geval is bij de executie van domeinnaamrechten.

8. Conclusie

Met betrekking tot de 'overdracht' van domeinnaamrechten volgt uit de regeling van SIDN dat de overdracht alleen kan plaatsvinden door contractsovername. Van een overdracht in de zin van art. 3:84 lid 1 BW of van contractsovername in de zin van art. 6:159 BW is geen sprake. Met betrekking tot de verpanding van en het beslag op domeinnaamrechten moet worden geconstateerd dat de executie van domeinnaamrechten en de rechtsgevolgen van verpanding en beslag zoals door SIDN op haar website vermeld, niet te herleiden zijn tot een bestaande wettelijke regeling van pand respectievelijk beslag. Een wettelijke grondslag voor de inmiddels gegroeide praktijk van verpanding en verhaalsbeslag bestaat niet. De 'verpanding' van en het 'beslag' op domeinnaamrechten zoals weergegeven door SIDN op haar website is een zuiver contractuele regeling waarbij met derdenbedingen ten behoeve van de 'pandhouder' en de 'beslaglegger' wordt gewerkt. Deze uitleg van de 'verpanding' en het 'beslag' verklaart onder meer de specifieke vereisten voor verpanding en beslag, alsmede de afwijkende bevoegdheden van de pandhouder en de beslaglegger, zoals de bevoegdheid tot contractsovername in het kader van een 'executie', de bevoegdheid om bij verzuim van de domeinnaamhouder jegens de SIDN (zonder dat de domeinnaamhouder in verzuim hoeft te zijn jegens de pandhouder of beslaglegger) de domeinnaam over te nemen, en het recht van de pandhouder en de beslaglegger om een wijziging van domeinnaamhouder of een beëindiging van het abonnement door de domeinnaamhouder te blokkeren door daaraan geen schriftelijke toestemming te verlenen.

Dit alles gezegd betekent niet dat voor de verpanding van en het beslag op en de executie van domeinnaamrechten niet alsnog een wettelijke regeling zou moeten komen. Hier ligt een taak voor de wetgever, die daarbij ook andere rechtsverhoudingen uit overeenkomst die een bepaalde vermogenswaarde vertegenwoordigen, zoals lucratieve huurcontracten, onder de loep zou kunnen nemen.

■ (Verkort aangehaalde) literatuur

- R.B. Bakels, 'De vermogensrechtelijke status van de domeinnaam bestaat niet', *NJB* 2002, p. 399-402 (Bakels 2002);
- H.J.M. Boukema & H.B. Krans, 'Laat de wetgever met rust' (reactie Falkena, Gilhuis & Wefers Bettink 2001a), *NJB* 2001, p. 1614-1615 (Boukema & Krans 2001);
- Losbladige Vermogensrecht 2003 (Beekhoven van den Boezem en Reehuis) art. 3:83 BW, aant. 10.4.5;
- R.D. Chavannes, 'Stichting Internet Domeinregistratie: verlichte despoot of slordige monopolist?', *Mediaforum* 2000/10, p. 331-333 (Chavannes 2000);
- R.D. Chavannes, 'De domeinnaam in het civiele recht' (reactie op Falkena, Gilhuis & Wefers Bettink 2001a), *NJB* 2001, p. 1165-1166 (Chavannes 2001);
- N.A.N.M. van Eijk, 'Domeinnamen zijn nummers!', *Mediaforum* 2000 afl. 11, p. 360-363 (Van Eijk 2000);
- Th.C.J.A. van Engelen, *Onverkoopbare vermogensrechten* (Serie Onderneming en Recht, deel 26), Deventer: Kluwer 2003, p. 99-103 (Van Engelen 2003);
- Th.C.J.A. van Engelen, 'Zekerheidsrechten op intellectuele eigendomsrechten: een heikel avontuur', *MvV* 2008, p. 147-157 (Van Engelen 2008);
- F.B. Falkena, K. Gilhuis & H.W. Wefers Bettink, 'De domeinnaam in het civiele recht', *NJB* 2001, p. 841-848 (Falkena, Gilhuis & Wefers Bettink 2001a);
- F.B. Falkena, K. Gilhuis & H.W. Wefers Bettink, 'Naschrift' (bij de reacties van Chavannes en Boukema & Krans), *NJB* 2001, p. 1616 (Falkena, Gilhuis & Wefers Bettink 2001b);
- F.P. van Koppen, 'De vermogensrechtelijke status van het recht op de domeinnaam', *MvV* 2006, p. 111-115 (Van Koppen 2006);
- Th.F. de Jong, *De Structuur van het Goederenrecht* (diss. Groningen), s.n. 2006, p. 145-158 (De Jong 2006);
- P.L. Reeskamp, 'De .nl domeinnaam in het .nl vermogensrecht', *Computerrecht* 2000/6, p. 275-283 (Reeskamp 2000);
- W. Snijders, 'De openheid van het vermogensrecht. Van syndicaatszekerheden, domeinnamen en nieuwe contractsvormen', in: S.C.J.J. Kortmann e.a., *Onderneming en 10 jaar nieuw Burgerlijk Recht* (Serie Onderneming en Recht deel 24), Deventer: Kluwer 2002, p. 27-58 (Snijders 2002);
- W. Snijders, 'Ongeregeldheden in het vermogensrecht' (I) en (II), *WPNR* 2005/6607, p. 79-85 en *WPNR* 2005/6608, p. 94-102 (Snijders 2005);
- J.C. van der Steur, *Grenzen van rechtsobjecten* (diss. Leiden; ook verschenen in Serie Recht en Praktijk, nr. 124), Leiden: E.M. Meijers Instituut, Deventer: Kluwer, 2003 (Van der Steur 2003);
- L.C.A. Verstappen, 'Overdracht onder algemene titel', in: M.J.G.C. Raaijmakers & L.C.A. Verstappen, *Onderneming en Overdracht onder algemene titel* (Preadvies Vereniging 'Handelsrecht'), Deventer: W.E.J. Tjeenk Wilink 2002, p. 129-130 (Verstappen 2002);
- H.W. Wefers Bettink & K. Gilhuis, 'Domeinnamen zijn geen nummers!', *Mediaforum* 2001 afl. 1, p. 9 e.v. (Wefers Bettink & Gilhuis 2001).